

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Decretum indifferens subtrahit à Deo rationem causæ primæ,
respectu determinationis liberæ nostræ voluntatis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

rate. Ex quo fit, ut quàm est impossibile Deum non A
falli in suis decretis absolutis, tam sit infallibile
sequi consensum ex tali auxilio antecedenter se ha-
bente ad illum. Atqui est impossibile non moraliter
tantum, sed etiam metaphysicè & simpliciter, Deum
falli. Ergo est quoque metaphysicè & simpliciter im-
possibile, non sequi consensum ex tali auxilio. Ergo il-
lud auxilium inducit necessitatem antecedentem, non
moralem tantum, sed metaphysicam & absolutam,
adeoque repugnat libertati, quia tollit indifferentiam
voluntatis, & potentiam ad oppositum.

Gratiam quoque sufficientem de medio tollit, assi-
gnans pro gratia verè sufficiente, gratiam planè insuf-
ficientem. Quod de morali insufficientia manifestissi-
mum est, & amplius confirmatur, quia cum tali gra-
tia sola, est moraliter impossibile bene operari. Dici-
tur enim esse moraliter impossibile id quod aded diffi-
cile est, ut nemo illud faciat. Quare sicut prior senten-
tia negat dari auxilium physicè sufficiens: ita hæc ne-
gat evidenter dari sufficiens moraliter. Quorum ut-
rumque alienum esse mihi videtur à sincera Dei vo-
luntate salvandi omnes homines, & eos præcipue quos
per gratiam sanctificantem jam in filios & regni sui
heredes adoptavit, minimeque consentire cum supra
dicta Scriptura protestationibus. Quid ultra debui fa-
cere vineæ meæ & non feci? An quia expectavi ut fa-
ceret unam, & fecit labruscas? Isaiæ 5. Quoties volui
congregare filios tuos, quemadmodum gallina congre-
gat pullos suos sub alas, & noluiisti? Matth. 23. Nun-
quid enim responderi jure posset agricolæ vel domino
vineæ qui sic loqueretur: Frustra expectasti ut faceret
vvas, adhibuit tantum eâ culturâ, cum qua neque
unquam ulla alia vinea ab orbe condito fructum ruli-
t, neque physicè aut moraliter possibile erat ut ferret,
& debebas aliquid ultra facere, ut prudenter & ra-
tionabiliter fructum ab illa sperares? An verò etiam
convenit tanto desiderio congregandi filios Jerusalem,
& affectui tam sollicito, qualis est affectus gallinæ erga
pillos suos, vocare tantum & juvare iis auxiliis, quibus
physicè & moraliter impossibile erat eos congregari,
nec quisquam hominum ita parventus & vocatus,
congregare volenti se adjungeret?

Ex quo Patris Martini discursu liquet, vel D
duo illa argumenta ex libertatis læsione, & gra-
tiæ sufficientis exclusione, desumpta, quibus
Adversarii decreta efficacia & prædeterminantia
impetunt, & quæ apud ipsos palmaria sunt, ni-
hil profus videri, vel si concludant, iis pariter
convelli gratiam congruam, quam Suarez, Vaz-
quez, alique Recentiores admittunt.

ARTICULUS III.

*Absurdis & inconvenientibus, decreta in-
differentia exploduntur.*

INnumera sœcè sunt absurda & inconvenien-
tia, quæ sequuntur ex decretis illis indifferen-
tibus, & conditionatis, quæ Molina, Suarez,
Lessius, & alii Recentiores fingunt in Deo,
quæ imaginationi quidem speciosa sunt, sed rati-
oni prorsus invisâ: unde sicut Lessius decreta
prædeterminantia Thomistarum ferrea vocat,
ita æquo jure decreta indifferentia illorum Re-
centiorum, *ferrea* possumus appellare; ut enim
Serm. 11.
de Verbis franguntur veritate, ut patebit ex dicendis para-
graphis sequentibus, ubi graviora quæ ex illis
sequuntur absurda & inconvenientia collige-
mus,

§. I.

*Decretum indifferens subrahit à Deorum
causa prima, respectu determinationis
liberæ nostræ voluntatis.*

PROBatur multipliciter, in primis enim, cum
determinatum & indifferens inter se oppo-
nantur, sicut frigidum & calidum, album & nig-
rum: quemadmodum repugnat calidum pro-
duci à frigido, album à nigro, & unum contra-
rium ab alio, ita & determinatum ab indifferen-
ti. Unde dicit Commentator 2. physic. textu 42.
à principio indifferenti, ut indifferens est, non
exiit actus determinatus, nisi ab aliquo determi-
netur ad unum, dem docet S. Thomas 2. contra
Gentes cap. 2.

Secundò: Nulla causâ supponit vel expecta-
torem causaret, sed potius illum causat & præve-
nit, prioritate saltè causalitatis & naturæ: At-
qui decretum indifferens supponit vel expectat
determinationem liberi arbitrii creati, ut deter-
minatè in actus nostros influat, sicut docent Ad-
versarii: Ergo illam non causat.

Tertiò: Si decretum illud talem determinatio-
nem causaret, non esset amplius indifferens, sed
determinans, imò & prædeterminans; quia il-
lam prioritate saltè naturæ antecederet, cum
omnis causâ sit prior saltè naturâ suo effectui:
Sed hoc repugnat: Ergo implicat contradic-
tionem, liberi arbitrii determinationem à decreto
indifferenti causari.

Quartò: Nulla causâ à suo effectu tanquam à
conditione dependet: Sed decretum illud indif-
ferens quod in Deo fingunt Adversarii, & quod
Suarez, Lessius, Molina, & alii volunt esse con-
ditionatum, dependet à determinatione liberi
arbitrii, tanquam à conditione quam expectat,
& per quam purificatur, & transit in absolutum,
ut illi docent: Ergo illam non causat.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, Vo-
luntas conditionata nihil causat, nisi purificatâ
conditione. Sed hæc volitio, volo concurrere ad
hunc actum, si voluntas Petri consenserit, vel se
determinaverit, est condictio nata, & dependens à
consensu & determinatione Petri, ut à conditio-
ne: Ergo nihil potest causare, nisi purificatâ tali
conditione; hoc est supposito consensu, & deter-
minatione voluntatis Petri: Ergo divina volun-
tas istum consensum & determinationem non cau-
sat, sed supponit causatam à voluntate Petri.

Confirmatur amplius: Si determinatio libera
nostræ voluntatis possit intelligi cum fundamē-
to in re, antecedens aequaliter concursum pri-
mæ causæ, non dependet ab illo; Sed juxta prin-
cipia Adversariorum, intelligi potest cum fundamē-
to in re, in aliquo signo rationis, aliqua an-
tecessio determinationis nostræ liberæ ad actu-
lem Dei concursum: Ergo in sententia Adver-
sariorum, libera nostra determinatio, ex proprio
conceptu, non habet essentialem dependentiam
à concursu & cooperatione causæ primæ. Major
constat: dependens enim ut tale, nequit intelligi
antecedenter ad id à quo dependet. Minor autè
probatur: Juxta principia Adversariorum, consen-
sus seu determinatio voluntatis creatæ, determi-
nat divinum concursum, quantum ad speciem
actûs. Sed determinans, ut tale, debet præcedere
id quod determinatur, saltè prioritate naturæ,
quia ad illud cõparatur ut forma: Ergo si deter-
minatio voluntatis creatæ, decretum & concursum
Dei ad speciem actûs determinat, illū aequaliter
p. 11.

præcedit, & per consequens illius causalitatem sub aliqua ratione subterfugit.

Recentiores quidam, ut ab his sese expediant argumentis, ad responsionem omnino absurdam coguntur confugere, & ut communiter dicunt, à Carybdi in Scyllam inciderent. Dicunt enim, liberam nostram voluntatis determinationem, non causari à Deo proximè & immediatè, sed immediatè tantùm & remotè, quatenus scilicet dedit voluntati creatæ liberum arbitrium, & facultatem se determinandi ad quodcumque voluerit. Et addunt, talem determinationem non esse aliquam entitatem, aut realitatem voluntate distinctam, sed solum quandam formam, vel quandam modum entis, ab illa realitate distinctum; ac proinde nullum esse inconueniens concedere, illam non causari à Deo immediate.

¶ Sed in primis hæc responsio incidit in sententiam Durandi, negantis immediatam Dei influentiam in actiones causarum secundarum, quam tenent illi Authores cum Thomistis reijciunt, & nunquam erroneam vel temerariam proseribunt, unde illi parùm consequenter loquuntur ad sua principia.

¶ Secundo, Libera determinatio nostræ voluntatis ad bonum honestum, & rationi consonum, est aliqua perfectio simpliciter simplex, ut constat, cum sit melius & perfectius eam habere, quam illa carere. Ergo debet immediatè à Deo tanquam à prima causa, & primo boni honesti auctore procedere. Consequentia patet: Quia omnis perfectio simpliciter simplex oritur immediatè à Deo, tanquam à prima causa, & primo principio; juxta illud Jacobi 1. Omne datum optimum, & omne donum perfectum, de sursum est, descendens à Patre lumininum.

¶ Tertio, Talis determinatio est quædam libertas actualis à Deo participata: Sed quod est tale per participationem, debet immediatè dependere & causari ab eo quod est tale per essentiam: Ergo libera determinatio nostræ voluntatis, non potest subterfugere immediatam Dei causalitatem & dependentiam.

¶ Quarto, Divina voluntas (ut supra ostendimus ex D. Thoma 1. P. hierm. lect. 14.) est intelligenda extra ordinem entium existentium, velut causa quædam profundens totum ens, & omnes ejus differentias, & modos: Sed libera determinatio nostræ voluntatis est saltem quidam modus entis, esto non sit entitas, vel realitas ab entitate voluntatis distincta: Ergo debet intelligi ut immediatè fluens & emanans à voluntate Dei libera, & per aliquod decretum determinata. Unde dicit S. Doctor ibidem, quod ex ipsa voluntate divina originantur necessitas & contingentia in rebus. Et in hac parte quæst. 22. art. 4. ad 5. Considerandum est, inquit, quod necessarium & contingens proprie consequuntur ens, in quantum hujusmodi: unde modus contingentie & necessitatis cadit sub provisione Dei, qui est universalis provisor totius entis, non autem sub provisione aliquorum particularium provisorum.

¶ Quinto, Cum providentia Dei sit causa reum provolarum, ad ea solum se extendit ad quæ ferunt ejus causalitas: Ergo si Dei causalitas non se extendat ad liberam nostram voluntatis determinationem, illa eximetur ab ordine divine providentiæ & prædestinationis, & consequenter erit casualis & fortuita respectu Dei, & præter intentionem illius: Sed hoc absurdum & erroneum est, ut docet D. Thomas, contra

Tom. 1.

A Gent. cap. 89. ubi impugnat quosdam antiquos Philosophos: Qui, inquit, non intelligentes qualiter motum voluntatis Deus in nobis causare possit absque præjudicio libertatis, dixerunt quod Deus causat in nobis velle, in quantum dat nobis virtutem volendi, non autem sic quod faciat nos velle: unde dicebant quod providentia non est de his quæ subsunt libero arbitrio, scilicet de electionibus, sed quod illa solum refertur ad exteriores eventus. Quem errorem ibidem & capite sequenti multis rationibus impugnat: Ergo &c.

¶ Sexto, Determinatio nostræ voluntatis ad credendum mysteriis revelatis, est supernaturalis, & primum nostræ fidei, ac justificationis exordium, ut habetur in Tridentino sess. 6. cap. 6. Sed omne quod est supernaturale, & totum ordinem naturæ transcendit, debet immediatè à Deo causari, ut constat. Item primum nostræ fidei & justificationis exordium, debet immediatè oriri à Deo, & à gratia præveniente, non verò à natura, & à libero arbitrio, ut contra Semipelagianos in Concilio Arausicano 1. can. 5. definitum est: Ergo libera nostræ voluntatis determinatio, immediatam Dei causalitatem & efficientiam subterfugere nequit.

¶ Neque possunt recurrere Adversarii ad gratiam moraliter excitantem, ut salvent immediatam Dei causalitatem & efficientiam, respectu determinationis voluntatis nostræ ad credendum, vel diligendum Deum. Tum quia, ut alibi ostendimus, talis gratia indifferenti modo offertur voluntati, & à voluntate creata determinatur & applicatur ad agendum, ut docent Adversarii. Tum etiam, quia illa non influit realiter & physicè in consensum, & determinationem nostræ voluntatis, sed moraliter tantùm & objectivè, ostendendo scilicet objecti bonitatem & convenientiam. Unde ejus causalitas est solum metaphorica, & magis pertinet ad genus causæ finalis, quam efficientis.

¶ Denique in eo mirabiles se præbent illi Recentiores, quod quando impugnant Thomistas, & invehuntur in physicam prædeterminationem, tanquam libertati contrariam, eique (ut ajunt) ultimum vulnus infligentem: mira proferunt de libertate hominis, ac de libera voluntatis nostræ determinatione; eamque mirum in modum extollunt, & magnificant: dicunt enim illam esse præcipuum hominis excellentiam ac prærogativam, per illam homines differre à brutis, æquari Angelis, assimilari Deo, dominari in cæteris creaturas, & præesse, ut dicit Scriptura, piscibus maris & volatilibus cæli. Demum cum D. Bernardo asserunt quod arbitrii libertas est plane quid divinum, præfulgens in anima tanquam gemma in auro: quæ omnia sine dubio verissima sunt ac certissima. Verùm quando urgentur à Thomistis, & quando Thomistæ in eos argumentum retorquent, & dicunt quod si determinatio libera nostræ voluntatis est adeò perfecta & excellens, & quidam divinæ libertatis effluxus & participatio, debet à Deo tanquam à primo fonte totius perfectionis & libertatis effluere, atque ab eo immediate causari, & consequenter per concursum primum, seu prioritatem saltem naturæ, determinationem illam liberam nostræ voluntatis antecedentem, cum omnis causa sit prior, saltem naturæ, suo effectui: statim canunt palinodiam, & ut vim hujus argumenti effugiant, ita deprimunt ac deji-ciunt eandem nostræ voluntatis determinatio-

LII nem,

nem, in qua libertas ejus actualis consistit, ut dicant illam non esse aliquam entitatem, aut realitatem in rerum natura existentem, sed solum quemdam modum seu formalitatem entis, ac propè nihil, subindeque nullum esse inconveniens illam eximere & subtrahere ab immediata Dei dependentia & causalitate. Quare merito illis Authoribus illud Propheta Regii Psal. 106. adaptari potest: *Ascendant usque ad caelos* (liberam nostrae voluntatis determinationem mirum in modum extollendo) & *descendant usque ad abyssos*, illam deprimendo ac deiciendo usque ad nihilum.

Argumentum ergo resumo, & quæro ab Adversariis, an libera nostrae voluntatis determinatio sit aliquid in rerum naturâ existens, vel nihil? Si est aliquid, debet à Deo immediate causari, cum Deus sit creator omnium visibilium & invisibilium, ut in primo Symboli nostrae fidei articulo profitemur. Quod si à Deo immediate causatur: Ergo Deus præviè in illam influit, & non tantum simultaneè: cum omnis causa sit prior naturâ, & causalitate suo effectui: si autè illa determinatio nihil sit, non potest à Deo tolli, detruui, aut lædi per physicam prædeterminationem; atque ita talis prædeterminatio erit innoxia, & immunis à crimine lætæ libertatis, quod illi imponunt Adversarii, subindeque omnia illorum argumenta sponte liquescunt, & in fumum & auras evanescent.

§. II.

Alia inconvenientia exponuntur.

PRæter inconveniens jam expositum, quod præcipuum est, & veluti capitale, plura alia adducitotent à nostris Thomistis, quæ breviter attigimus Tractatu præcedenti, impugnando scientiam mediam, unde latius hinc expendenda & exponenda sunt.

68 Secundum ergo inconveniens petitur ex eo quod decreta illa indifferentia tollunt, vel saltem valde limitant supremum & absolutum Dei dominium, in voluntatem & cor hominis, quod ut ait Scriptura Proverb. 21. ita in manu ejus est, ut quocumque voluerit, vertat illud. Sic ergo potest in forma proponi argumentum. Si Deus circa nostros actus liberos habeat decreta purè indifferentia, & expectantia consensum & determinationem nostrae voluntatis, sequitur Deum circa nostros actus liberos non habere tam perfectum & absolutum dominium, quam voluntas creata, vel etiam quam ipse Deus habet erga actiones & effectus causarum naturalium: Consequens est absurdum: Ergo & Antecedens. Minor manifesta est. Tum quia, ut ait Augustinus de correptione & gratia cap. 14. *Deus magis habet in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas*: Ergo habet non solum æquale, sed etiam majus & perfectius dominium in nostros actus liberos, quam habeat ipsa voluntas creata. Tum etiam quia in quamlibet rem creatam, hoc ipso quod ens creatum est, habet Deus summum jus, & ipsa res creata summam dependentiam à Deo, ut de ipsa, & in ipsa faciat quidquid voluerit: Sed actus nostri liberi, etiam in ratione liberi, & prout egrediuntur à voluntate creata, sunt aliquid creatum: quia ratio necessarii vel liberi in causis creatis, non est aliquid factum, vel ens rationis, aut nihil, sed entitas aut modalitas realis: præsertim cum libertas sit

A perfectio simpliciter simplex, & fundetur in amplitudine & elevatione creaturæ spiritualis supra corpoream, ut disp. 3. art. 1. latè exposuimus: Ergo absurdissimum est, minorem causalitatem, aut dominium ponere in Deo respectu nostrorum actuum liberorum, quam in voluntate creata, vel quam respectu actuum & effectuum causarum naturalium.

Sequela verò Majoris, quantum ad primam partem, probatur. Voluntas creata ratione perfectè dominii quod habet in suos actus liberos, potest, illas à incolumi suâ libertate, seipsam liberè determinare, & talem determinationem incipere, nec debet illam supponere, vel expectare ab alia causa creata: Ergo si Deus non possit idem præstare, & facere sine læsione libertatis, ut à voluntate creata incipiat, & exeat talis determinatio, sed eam debeat à libero arbitrio expectare, & veluti emendicare, evidens est quod non habeat tam perfectum & absolutum dominium in nostros actus liberos, quam ipsa voluntas creata, & quod magis habeat homo in manu sua voluntatem suam, quam Deus, quæ est contradictoria propositionis S. Augustini, asserentis quod *Deus magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas*.

Probatur etiam in sequela Majoris, quantum ad secundam partem. Deus ita dominatur causis non liberis, & illas ita dependet à Deo ad suos effectus producendos, quod Deus non expectat determinationem illarum, sed causat illam, & efficaciam antecedentem habet in talium causarum cooperationem, ut non negant Authores oppositi: Ergo si Deus salvâ & illasâ nostri arbitrii libertate, non possit habere decreta ex se efficacia circa nostros actus liberos, nec causare consensum & determinationem liberi arbitrii, sed illam debeat supponere, vel expectare à voluntate creata, minus dominii habebit in illam quam in alias causas non liberas.

Non latet Authores oppositos rationis hujus efficaciam, ideoque eam duobus modis infringere & enervare conantur. In primis aliqui absolute negant, quod divina majestas habeat idem vel æquale dominium in voluntates hominum, ac in cætera omnia quæ sub celo sunt: alias, inquit, sicut respectu aliorum, tale habet dominium, ut omnia illa vertat quocumque voluerit: in libertate eorum: ita etiam haberet dominium in voluntate nostram, ut eam verteret, quocumque ipse voluerit, absque ejus libertate: quod naturæ & conditioni illius repugnat, cum sit potentia libera, & sui actus dominativa. Unde duplex in Deo dominium distinguit: unum absolutum & despoticum, quale habet supra res naturales. Alterum politicum & civile, quod tantum volunt Deum in voluntates hominum habere.

E Alii verò respondent, quod licet Deus habeat in nostras voluntates supremum & absolutum dominium, sicut in cætera omnia, non tamen sequitur quod possit per decretum antecedens, & de se efficax, determinare voluntatem ad suos actus liberos eliciendos. Quia cum actus liberi præcedant à potentia indifferenti ad utrumlibet, ut fiant, Deus debet servare jus talis potentie indifferentis, & supponere, vel expectare ejus determinationem & consensum, ac proinde concurrere cum illa per decretum indifferentens & conditionatum, à voluntate humana, quantum ad speciem actus, determinabile.

Verum